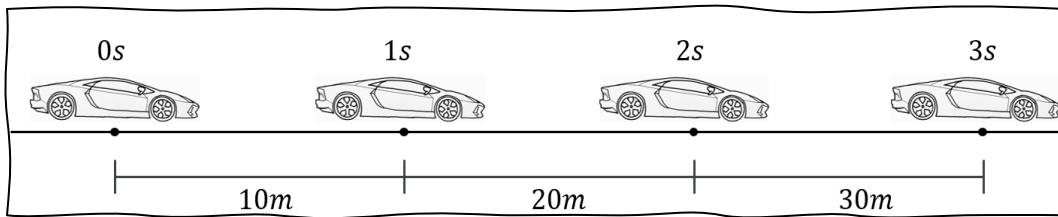

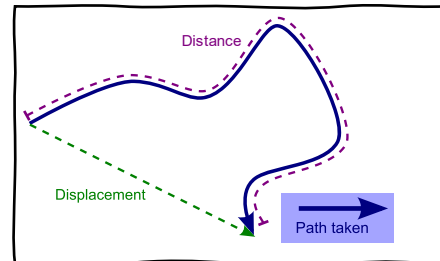
មេរៀនទី១៖ ល្បឿន និងវ៉ិចទ័រល្បឿន

- “ចលនាមេកានិច” គឺជាបំលាស់ទីតាំងរបស់អង្គធាតុមួយធៀបនឹងអង្គធាតុមួយទៀត
- តម្រុយ គឺជាអង្គធាតុណាមួយដែលគេកំណត់ចលនានៃអង្គធាតុធៀបនឹងវា
- ចលនាត្រង់ស្មើគឺជាចលនានៃអង្គធាតុមួយដែលចរលើគន្លងត្រង់បានចម្ងាយស្មើគ្នាក្នុងរយៈពេលស្មើគ្នា

- ប្រសិនបើទីតាំងរបស់អង្គធាតុមួយធៀបនឹងវត្ថុជុំវិញវាមិនប្រែប្រួលទេ គេថាវា “នឹងថ្កល់”
  - ចម្ងាយចរ (Distance) ជាប្រវែងសរុបនៃចលនារបស់អង្គធាតុ ដោយមិនគិតពីទិសដៅនៃចលនា។
  - បំលាស់ទី (Displacement) ជាចម្ងាយចរដែលគេវាស់តាមខ្សែត្រង់ និងបញ្ជាក់ពីទិសដៅច្បាស់លាស់
- + រូបមន្តចម្ងាយចរ : $d = d_1 + d_2$
- + រូបមន្តបំលាស់ទី : $\Delta x = x_1 - x_2$

$$(1 \text{ mile} = 1609.344\text{m})$$

- ទំហំដែលសម្គាល់ភាពលឿន ឬយឺតហៅថា “ល្បឿន”។ រូបមន្តល្បឿន $= \frac{\text{ចម្ងាយចរ}}{\text{រយៈពេល}} \Rightarrow v = \frac{d}{t}$
- “ល្បឿនថេរ” គឺជាល្បឿននៃអង្គធាតុមួយមានចលនាកាលណាវាបានចម្ងាយស្មើៗគ្នាក្នុងរយៈពេលស្មើគ្នា
- ល្បឿនមធ្យម គឺជាផលធៀបរវាងចម្ងាយចរសរុប និងរយៈពេលសរុប។ $v_{av} = \frac{d}{t}$
- “វ៉ិចទ័រល្បឿន” ($\vec{v}$) គឺជាល្បឿនដែលបញ្ជាក់ពីទិស និងទិសដៅច្បាស់លាស់។ $\vec{v} = \frac{\vec{x}}{t}$
ដោយ $\vec{v}$ ជាវ៉ិចទ័រល្បឿន (m/s), $\vec{x}$ ជាបំលាស់ទី (m), t ជារយៈពេល (s)
- ទំហំស្កាលែ (Scalar Quantities) ជាទំហំដែលសម្តែងដោយចំនួនពិជគណិត មិនគិតពីទិស និងទិសដៅ
- ទំហំវ៉ិចទ័រ (Vector Quantities) ជាទំហំដែលសម្តែងដោយចំនួនពិជគណិត និងបញ្ជាក់ពីទិស និងទិសដៅ